

בש"פ 3405/14 - מדינת ישראל נגד חמלני טכנולוגיות (2007) בע"מ

בבית המשפט העליון

בש"פ 3405/14

לפני: כבוד השופט ד' ברק-ארז

המבקשת: מדינת ישראל

נגד

המשיבה: חמלני טכנולוגיות (2007) בע"מ

בקשת רשות לערור על החלטת בית המשפט המחוזי
בחיפה מיום 28.4.2014 בע"ח 18563-04-14 שניתנה
על-ידי כבוד השופט א' טובי

בשם המבקשת: עו"ד סטיב בוארון

בשם המשיבה: עו"ד חגי נצר

החלטה

1. לפני בקשת רשות לערור על החלטתו של בית המשפט המחוזי בחיפה מיום 28.4.2014 (ע"ח 18563-04-14, השופט א' טובי) בהתאם לסעיף 38א(ב) לפקודת סדר הדין הפלילי (מעצר וחיפוש) [נוסח חדש], התשכ"ט-1969 (להלן: פקודת סדר הדין הפלילי). בהחלטתו קיבל בית המשפט המחוזי ערר שהוגש על החלטת בית משפט השלום בחיפה (ה"ת 26495-12-13, השופטת מ'קלמפגר-נבון).

רקע והליכים קודמים

2. ביום 31.12.2012 ערכה משטרת ישראל חיפוש במשרדי המשיבה, חמלני טכנולוגיות (2007) בע"מ (להלן: חמלני טכנולוגיות) בעקבות תלונה שהוגשה מטעם חברת Schaeffer Technologies AG (להלן: המתלוננת), לפיה חמלני טכנולוגיות משווקת מיסבים הנושאים סימני מסחר של המתלוננת. במסגרת החיפוש נתפסו 60 ארגזים, המכילים כ-1,630 מיסבים (להלן: התפוסים).

3. בהמשך לנטילת התפוסים ממשרדיה של חמלני טכנולוגיות חקרה המשטרה את אריאל חמלני, אשר משמש כבעלים וכמנכ"ל של חמלני טכנולוגיות, בחשד להפרת סימני מסחר. ממצאי החקירה הועברו לפרקליטות מחוז חיפה, אשר החליטה ביום 7.8.2013 לסגור את התיק מחוסר ראיות. עם זאת, חרף ההחלטה שלא להגיש כתב אישום נגד חמלני טכנולוגיות או בעליה, המשטרה לא השיבה את התפוסים לידי חמלני טכנולוגיות.

4. ביום 12.12.2013 הגישה חמלני טכנולוגיות בקשה לבית משפט השלום בחיפה להשבת התפוסים. במסגרת הבקשה טענה חמלני טכנולוגיות כי בהתחשב בסגירת התיק נגד אריאל חמלני, אין עוד מקום להותרת התפוסים ברשות המשטרה. חמלני טכנולוגיות טענה עוד כי החזקתם של התפוסים על-ידי המשטרה מהווה חריגה מסמכות מאחר וחלפו יותר משישה חודשים ממועד נטילת התפוסים על ידה (תוך הפניה להוראות סעיף 35 לפקודת סדר הדין הפלילי).

5. המשטרה התנגדה לבקשה, ובתגובה שהגישה ביום 17.12.2013 טענה כי יש להורות על השארת התפוסים ברשותה מאחר שמדובר בסחורה מזויפת. המשטרה ביססה את טענתה על חוות דעת מטעם נציג המתלוננת, אשר בחן את התפוסים וציין כי האריזות והמדבקות של התפוסים אינן מקוריות וכי המידע המופיע על המדבקות הוא שגוי. המשטרה ציינה כי אין בסגירת התיק נגד אריאל חמלני כדי לשנות מהקביעה שהתפוסים מזויפים. המשטרה טענה כי אחזקתם של התפוסים על-ידי חמלני טכנולוגיות מהווה אפוא עבירה על-פי סעיף 60(א)(4) לפקודת סימני המסחר [נוסח חדש], התשל"ב-1972, ומכאן שיש להורות על השמדתם.

6. ביום 19.2.2014 נערך דיון בבקשת חמלני טכנולוגיות להחזרת התפוסים בבית משפט השלום בחיפה. עם תום הדיון הורה בית משפט השלום על מחיקת הבקשה שהגישה חמלני טכנולוגיות, שהוגדרה על ידו כבקשה "שלא להשמיד המוצגים" (אם כי בפועל, כאמור, חמלני טכנולוגיות כיוונה בקשתה להשבתם של המוצגים לידיה). כן הורה בית המשפט כי השמדת התפוסים תעוכב למשך 30 יום.

7. על החלטה זו הגישה חמלני טכנולוגיות ערר לבית המשפט המחוזי. חמלני טכנולוגיות טענה כי החלטתו של בית משפט השלום להורות על השמדת התפוסים הייתה שגויה - הן מכיוון שלא הוגשה כל בקשה לכך מטעם המדינה (נטען כי סוגיית השמדת התפוסים עלתה רק כחלק מתגובתה של המשטרה לבקשת חמלני טכנולוגיות לשחרורם) והן בשל היעדרו של עיגון חוקי להשמדתם. מנגד, המשטרה טענה כי העיגון החוקי להשמדת התפוסים נמצא בסעיף 34 לפקודת סדר הדין הפלילי, שבו נקבע, לשיטת המשטרה, כי בית המשפט רשאי להורות כיצד לנהוג בחפץ אשר נתפס מכוח סעיף 32 לפקודת סדר הדין הפלילי.

8. ביום 28.4.2014 נתן בית המשפט המחוזי את החלטתו בערר. בית המשפט המחוזי נדרש לכך שתקופת ששת החודשים המנויה בסעיף 35 לפקודת סדר הדין הפלילי חלפה מבלי שהמשטרה עתרה להארכת התקופה להחזקת התפוסים, ומכך למד שהמשטרה אינה רשאית עוד להמשיך ולהחזיק בתפוסים. בית המשפט הוסיף כי היות שהמשטרה לא נקטה כל פעולה במסגרת ששת החודשים שהוקצו לה בסעיף 35 לפקודת סדר הדין הפלילי, אין היא

יכולה לעשות שימוש בסעיף 34 לפקודת סדר הדין הפלילי שעה שחמלני טכנולוגיות מבקשת להשיב לידיה את התפוסים. בית המשפט המחוזי הוסיף והטעים כי שימוש בסעיף 34 לפקודת סדר הדין הפלילי בנסיבות האמורות מהווה "קיצור דרך", אשר לגביו נקבע בפסיקה כי לא ניתן לעקוף באמצעותו את הוראות סעיף 35 לפקודת סדר הדין הפלילי (בהפניה לבש"פ 6686/99 עובדיה נ' מדינת ישראל, פ"ד נד(2) 464 (2000) (להלן: עניין עובדיה)). בית המשפט המחוזי אף דחה את הטענה כי לא ניתן להשיב את התפוסים למשיבה מאחר והחזקתם מהווה עבירה, בנימוק שלא הוכח כי התפוסים אכן מזויפים, ובשים לב לכך שהתיק נגד חמלני נסגר מחוסר ראיות. בעניין זה מצא בית המשפט המחוזי טעם לפגם בכך שהראיה עליה מתבססת המשטרה לכך שהתפוסים מזויפים היא חוות דעת שהוכנה על-ידי נציג המתלוננת, אשר לה אינטרס מובהק כמי שטוענת להפרת זכויותיה. בית המשפט המחוזי אף סבר כי ההליך הראוי של בירור טענותיה של המתלוננת לכך שהתפוסים מזויפים ומהווים הפרה של סימן מסחר הוא הליך אזרחי, וכי משעה שהוחלט שלא לנקוט בהליכים נגד חמלני טכנולוגיות ובעליה, אין הצדקה כי המשטרה תמשיך בבירור השאלה האם התפוסים מזויפים. לבסוף, בית המשפט המחוזי ביקר את העובדה שהתפוסים מוחזקים במחסני המתלוננת, וסבר כי העברתו של רכוש חמלני טכנולוגיות לידי המתלוננת מבלי שנערך בירור משפטי בנושא מהווה "מצב אבסורדי". סיכום של דבר, קיבל בית המשפט המחוזי את הערר שהגישה חמלני טכנולוגיות והורה להחזיר לידיה את התפוסים. לצד זאת, הורה בית המשפט על עיכוב של ביצוע החלטתו למשך 15 יום, על מנת לאפשר למתלוננת לנקוט בהליכים שנראים לה לנכון.

הבקשה והתגובה לה

9. ביום 13.5.2014 הוגשה הבקשה שבפני, שעניינה מתן רשות לערור על החלטתו של בית המשפט המחוזי. בתוך כך, התבקשתי גם לעכב את ביצועה של החלטתו של בית המשפט המחוזי עד להחלטה בבקשה דנן. המבקשת התמקדה בבקשתה בקביעתו של בית המשפט המחוזי בדבר הבעייתיות הקיימת בכך שמקורה של חוות הדעת עליה נסמכה המשטרה היא בנציג של המתלוננת. לשיטת המבקשת, חוות דעת מומחה מטעם בעל הזכות היא הראיה הטובה ביותר להוכחת הפרת סימני מסחר, נוכח מאפייניהן הייחודיים של עבירות מסוג זה. המבקשת סבורה שלשאלת המשקל הראייתי שיש לייחס לחוות דעת מטעם בעל הזכות במקרים מסוג זה ישנן השלכות אשר חורגות מגבולותיו של המקרה הנדון, ועל כן יש הצדקה למתן רשות לערור במקרה זה.

10. ביום 13.5.2014 הוריתי על מתן צו עיכוב ביצוע ארעי של החלטתו של בית המשפט המחוזי עד למתן החלטה אחרת. כמו כן, נתבקשה תגובתה של חמלני טכנולוגיות לבקשה.

11. בתגובתה מיום 22.5.2014 טענה חמלני טכנולוגיות כי לדחות את הבקשה בהיותה נעדרת יסוד משפטי או עובדתי. חמלני טכנולוגיות ציינה כי לא זו בלבד שהתייחסותו של בית המשפט המחוזי לחוות הדעת מטעם המתלוננת לא מעוררת שאלה בעלת חשיבות כללית או ציבורית, אלא גם שהיא אף לא עמדה במוקד ההכרעה של בית המשפט המחוזי במקרה הקונקרטי. חמלני טכנולוגיות הצביעה על כך שהחלטתו של בית המשפט המחוזי התמקדה בהוראות סעיפים 32-35 לפקודת סדר הדין הפלילי, ובהחלטתה של המשטרה לסגור את התיק נגד חמלני מחוסר ראיות. חמלני טכנולוגיות סבורה כי החלטתו של בית המשפט המחוזי נכונה גם לגופה, ושהיא עולה בקנה אחד עם ההלכה שנקבעה בעניין עובדיה שם הותוו אמות המידה לטיפול בטובין שנתפסו על-ידי המשטרה בהתאם להוראות הפרק הרביעי בפקודת סדר הדין הפלילי.

12. לאחר שעיינתי בבקשה ובתגובה לה, הגעתי לכלל מסקנה כי דין הבקשה להידחות. בית משפט זה קבע זה מכבר כי רשות לערור על החלטה לפי סעיף 38א(ב) לפקודת סדר הדין הפלילי תינתן במקרים חריגים, אשר מעוררים שאלה משפטיות בעלת חשיבות עקרונית החורגת מעניינם של הצדדים, בדומה לאמת המידה למתן רשות ערעור ב"גלגול שלישי" בהליכים אזרחיים (ראו: בש"פ 6951/13 הלוי נ' משטרת ישראל, פסקה 6 (10.12.2013); בש"פ 5769/12 מזרחי נ' מדינת ישראל, פסקה 16 (20.8.2012); בש"פ 4971/08 וייסמן נ' מדינת ישראל (28.10.2008)). הבקשה שלפני אינה מעלה שאלה מעין זו, אלא נטועה בנסיבותיו הקונקרטיים של המקרה הנדון.

13. השאלה בדבר המשקל הראוי שיש ליתן לחוות דעת שהגיש גורם שטוען להפרת סימני מסחר - אשר לה מייחסת המבקשת חשיבות עקרונית וציבורית - לא עמדה בבסיס החלטתו של בית המשפט המחוזי. השאלה המרכזית שעמדה לפניו היא האופן שבו יש ליישם את הוראות סעיפים 32, 34 ו-35 לפקודת סדר הדין הפלילי.

14. סעיף 32(א) לפקודת סדר הדין הפלילי, המסדיר את סמכותה של המשטרה לתפוס חפצים שיש חשד כי ייעשה בהם שימוש לצורך ביצוע עבירה, קובע כדלקמן:

"רשאי שוטר לתפוס חפץ, אם יש לו יסוד סביר להניח כי באותו חפץ נעברה, או עומדים לעבור, עבירה, או שהוא עשוי לשמש ראיה בהליך משפטי בשל עבירה, או שניתן כשכר בעד ביצוע עבירה או כאמצעי לביצועה".

בהמשך לכך, מסדיר סעיף 34 לפקודת סדר הדין הפלילי את סמכותו של בית המשפט להורות מה ייעשה בחפץ שנתפס:

"על פי בקשת שוטר שהוסמך לכך על ידי קצין משטרה בדרגת מפקח משנה או בדרגה גבוהה מזו דרך כלל או לענין מסויים (להלן - שוטר מוסמך), או על פי בקשת אדם התובע זכות בחפץ, רשאי בית משפט שלום לצוות כי החפץ יימסר לתובע הזכות או לאדם פלוני, או שינהגו בו אחרת כפי שיוורה בית המשפט - הכל בתנאים שייקבעו בצו".

לבסוף, מסדיר סעיף 35 לפקודת סדר הדין הפלילי את משך הזמן שבו רשאית המשטרה להחזיק בחפץ שנתפס, כדלקמן:

"אם תוך ששה חדשים מיום תפיסת החפץ על ידי המשטרה, או מיום שהגיע לידיה, לא הוגש המשפט אשר בו צריך החפץ לשמש ראיה ולא ניתן צו על אותו חפץ לפי סעיף 34, תחזיר המשטרה את החפץ לאדם אשר מידיו נלקח; אך רשאי בית משפט שלום, על-פי בקשת שוטר מוסמך או אדם מעוניין, להאריך את התקופה בתנאים שייקבעו".

15. כזכור, חמלני טכנולוגיות טענה כי משחלפה תקופת ששת החודשים המנויה בסעיף 35, על המשטרה להשיב לידיה את התפוסים. מנגד, המשטרה סברה כי בית המשפט יכול להורות על השמדתם של התפוסים גם לאחר תום

התקופה המנויה בסעיף 35, מכוח סעיף 34 לפקודת סדר הדין הפלילי.

16. בית המשפט המחוזי הכריע בעניין זה על-פי הקווים המנחים שנקבעו בעניין עובדיה, אשר דן בהרחבה בצורך לאזן בין האינטרס הציבורי שבמניעת ביצוען של עבירות תוך שימוש בתפוסים לבין זכות הקניין של הפרט, ובאמות המידה לפיהן יש לבצע את האיזון כאמור. במסגרת כך, נקבע בעניין עובדיה כי, ככלל, בקשות של המשטרה להשמדת תפוסים מכוח סעיף 34 לפקודת סדר הדין הפלילי צריכות להיות מוגשות בתוך תקופת ששת החודשים המנויה בסעיף 35, אלא אם כן תקופה זו הוארכה לבקשת המשטרה. כמו כן, כבר נקבע בעניין עובדיה כי בקשה של המשטרה להשמיד חפץ תפוס מכוח סעיף 34 לפקודת סדר הדין הפלילי, אשר באה בתגובה לבקשה מטעם בעל זכות להשיב לו את החפץ לאחר המועד הנקוב בסעיף 35 לפקודת סדר הדין הפלילי, מהווה "קיצור דרך" ששימוש בו אינו ראוי (למעט מקרים חריגים ומיוחדים, אשר אינם רלוונטיים בענייננו).

17. בהתאם לכך, השיקול המרכזי שעמד בפני בית המשפט המחוזי הוא העובדה שהתיק הפלילי נגד אריאל חמלני נסגר, וכי המשטרה לא נקטה כל פעולה לצורך הארכת מועד החזקתם של התפוסים מעבר לתקופה המנויה בסעיף 35 לפקודת סדר הדין הפלילי. הכרעה בשאלת מעמדה של חוות הדעת מטעם המתלוננת לא הייתה אפוא הכרחית בנסיבות העניין. במלים אחרות, לכאורה, גם אם חוות הדעת הייתה מוגשת על-ידי גוף שאינו המתלוננת, עדיין לא היה בכך כדי להועיל, משנסגר התיק ולא הוגשה בקשה להארכת מועד מטעם המשטרה. בעניין זה נקבע מפורשות בעניין עובדיה כי אפילו קיים יסוד להניח שהחפצים מיועדים לשמש לצורך ביצוע עבירה, הרי משנסגר התיק הפלילי ומשהמשטרה לא הגישה בקשה כלשהי במועד, אין מקום ליתן צו המורה על השמדתם במסגרת בקשה להחזרתם. ממילא, הדיון האם ניתן להסתמך על חוות הדעת מטעם המתלוננת בנסיבות העניין אינו מצדיק הענקת רשות לערור, מאחר שאין בו כדי להועיל למבקשת (ראו: רע"פ 4684/12 גחלי נ' מדינת ישראל, פסקה ח' (16.1.2014)).

18. מן הראוי לציין, כי אפילו היה צורך לדון בשאלת מעמדה של חוות הדעת מטעם המתלוננת, המבקשת לא השכילה להראות מדוע יש בה כדי לערור שאלה כללית המצדיקה רשות לערור במקרה זה. טענותיה של המבקשת בהקשר זה נטענו בעלמא, ללא פירוט על השלכות הרחב הטמונות כנטען בשאלה זו, ומבלי שהמבקשת התייחסה כלל למסגרת הנורמטיבית הרלוונטית המצויה בהוראות פקודת סדר הדין הפלילי. בכך אין כדי לשכנע מדוע נמנה מקרה זה על המקרים החריגים שבהם תינתן רשות לערור לפי סעיף 38א(ב) לפקודת סדר הדין הפלילי.

19. בשולי הדברים ולמעלה מן הצורך, אני סבורה שעמדתה של המבקשת מעוררת קשיים לא מעטים גם לגופם של דברים. כך למשל, המבקשת לא הבהירה כיצד מתיישבת בקשתה להשמיד את התפוסים עם ההחלטה לסגור את התיק נגד בעליה של חמלני טכנולוגיות (הבהרה שהיא לכאורה נחוצה, וזאת מבלי לנקוט עמדה לגופם של דברים). בנוסף לכך, אף לא ניתנה התייחסות לשאלה מדוע לא נקטה המשטרה כל פעולה יזומה בעניין התפוסים, ובקשתה להשמידם באה רק כתגובה לבקשתה של חמלני טכנולוגיות בדבר השבתם. לבסוף, דומה שאכן, כפי שסבר בית המשפט המחוזי, קיימת לכאורה בעייתיות בכך שהמשטרה הסתמכה במקרה זה באופן בלעדי על חוות דעת של גורם בעל אינטרס מובהק. אם כן, במבט הצופה פני עתיד, ראוי שהמשטרה ורשויות האכיפה יקפידו לפעול בהתאם להוראות סעיפים 34-35 לפקודת סדר הדין הפלילי בכפוף למגבלות הקבועות בהם, ובכלל זה לעניין פרקי הזמן שעליהם הם מורים, ובשים לב לאמות המידה שהותוו לצורך כך בפסיקתו של בית משפט זה (ראו: עניין עובדיה, בעמ' 473-479). אין צורך להכביר מלים על החשיבות הנודעת לכך – לנוכח ההקפדה הנדרשת ביחס לתנאים שנקבעו להפעלת סמכויות סטטוטוריות באופן כללי, ולא כל שכן בשים לב להשלכותיהן של הסמכויות הנדונות על זכות הקניין, שהיא זכות יסוד מוגנת, הדגשה שאף היא חזרה ונשנתה בפסיקתו של בית משפט זה.

20. סוף דבר: דין הבקשה להידחות. התפוסים יושבו לאלתר לידי חמלני טכנולוגיות. אין צריך לומר שזכויותיה של המתלוננת לנקוט בהליכים אחרים ככל שתמצא לנכון שמורות לה.

ניתנה היום, ג' בסיון התשע"ד (1.6.2014).

שׁוֹפֵט
